

EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

DR. TELEGDY GERGELY

ÖRÖKLÉSI JOG ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK
6. olvasólecke

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Szegedi Tudományegyetem
Cím: 6720 Szeged,
Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az olvasólecke tartalma:

- A hagyomány
- A meghagyás
- A kötelesrész
- Tanulmányozandó gyakorlat
- Felhasznált és ajánlott irodalom

10-15 perc

AZ ÖRÖKLÉSI JOG ALAPFOGALMAI III.

A HAGYOMÁNY

- **Hagyomány az örökhagyó végrendelete alapján bekövetkező különös (singularis) jogutódlás, amelynek jogosultja, a hagyományos a hagyatékban meglevő (kivételesen nem a hagyatékban lévő) valamely vagyontárgy tulajdonosa lesz anélkül, hogy a hagyatéki terhek többségének a viselésében is osztoznia kellene.**¹
- ha az örökhagyó feltehető akarata szerint a részesítettnek **a hagyatéki terhek viselésében is osztoznia kell**, nem hagyományrendelésről, hanem örökösnevezésről, tehát öröklésről beszélünk [vö. Ptk. 7:25. § (3) bekezdés]
- hagyományrendelés **csak végintézkedésben történhet**
- ha a végrendelet érvénytelen a hagyományrendelés is érvénytelen
- kétség esetén **a hagyomány az örököst terheli.** [Ptk. 7:31. § (3) bekezdés 3. mondat]

1. DOLOGI HAGYOMÁNY

- **A hagyatékban meglevő valamely vagyontárgynak meghatározott személy részére juttatása, ha az ilyen részesedés nem minősül öröklésnek.** [Ptk. 7:31. § (1) bekezdés].
- a dologi hagyományos
 - a hagyomány tárgyát **minden jogcselekmény nélkül**
 - közvetlenül **az örökhagyó hagyatékából szerzi meg (örökhagyó közvetlen jogutódja)**
- a hagyományosnak dologi jogi igénye lesz a hagyomány tárgyára
- **Tárgya:**
 - a hagyatékban **megelevő** bármely vagyontárgy (a dolog, a jog, a követelés) lehet
 - ha *nincs meg a hagyatékban*, akkor hatálytalan a hagyományrendelés
 - ha *a hagyatéki tartozások a hagyomány értékét is felemészítik*, szintén nem jut hozzá a hagyományos
 - tipikusan ingó
 - lehet ingatlan is, ha a Ptk. 7:25 § (3) bekezdés szerinti feltételek hiányoznak (értéke a hagyaték értékéhez képest nem jelentős, vagy a hagyaték terheiben nem kell osztoznia)

¹ Vékás Lajos/Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2019 Hetedik könyv I. rész (Vékás Lajos) Ptk. 7:31. §-ához fűzött magyarázat

2. KÖTELMI HAGYOMÁNY

- **Az örökhagyó örökösét arra kötelezi, hogy a hagyományosnak vagyoni szolgáltatást teljesítsen.** [Ptk. 7:31. § (2) bekezdés]
- a kötelmi hagyományos
 - a hagyomány tárgyat **az örököstől (esetleg a hagyományostól) szerzi meg (az örökös vagy a hagyományos jogutóda)**
 - az örökös jogutóda csak közvetve lehet, ha a vagyoni szolgáltatás része a hagyatéknak
- a hagyományosnak kötelmi jogi igénye lesz a hagyomány tárgyára
- **Tárgya:**
 - vagyoni szolgáltatás
 - szélesebb, mint a dologi hagyományé, nem csak meglévő vagyontárgy lehet
 - Kötelmi hagyományrendelésnek minősül az a végrendeleti rendelkezés, amely szerint a végrendeleti örökös köteles a reá hagyott ingatlanilletőség eladása esetén a vételár felét - értékét megőrző vagyontárgyba fektetve - nagykorúságuk elérésekor az örökhagyó unokáinak juttatni. (BH1997. 535.)

3. ELŐHAGYOMÁNY

- **Az örökös javára rendelt hagyomány, amely az előhagyományost (örököst) az örökrészen felül megilleti.** [Ptk. 7:31. § (3) bekezdés 1. mondat]
- az örökös részére rendelt hagyomány, amit örökrészt megelőzően megkap
- a hagyomány kiadására az öröklés előtt kerül sor → az előhagyományos az örökhagyó tartozásáért a Ptk. 7:99. § (1) és (2) bekezdése szerint csak hagyományosként, másodlagosan felel, a ki nem elégített igényekért a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint

4. ALHAGYOMÁNY

- **Az örökhagyó hagyománnyal terheli, azt, aki maga is hagyományos.** [Ptk. 7:31. § (3) bekezdés 2. mondat]
- **Tárgya:**
 - csak kötelmi hagyomány lehet
- a hagyományos az alhagyományért a neki juttatott hagyomány erejéig felel

5. UTÓHAGYOMÁNY

- **A hagyományban valamely eseménytől vagy időponttól az addigi jogosultat más váltja fel.** [Ptk. 7:32. § (1) bekezdés]
- ha dologi hagyományra rendelik → örökhagyó közvetlen jogutóda
- ha kötelmi hagyományra rendelik → a kötelmi előhagyományos jogutóda
- az **előhagyományos visszterhes rendelkezési jogát** (öröklési szerződés megkötését) és a szokásos mértékű ajándéknál nem nagyobb értékre vonatkozó ingyenes adományozási jogát (halál esetére szóló ajándékozás) nem érinti

A MEGHAGYÁS

- **Az örökhagyó a végrendeletében valamely hagyatékban részesülő személyt (örököszt vagy dologi hagyományost) kötelezettséggel terhel.** [Ptk. 7:33. § (1) bekezdés]
- vagyoni értékű, de nem vagyoni szolgáltatás
- pl.: állítson síremléket, gondoskodjon lánya zenei neveléséről, stb.
- A meghagyás **kétség esetén az örököszt terheli.** [Ptk. 7:33. § (2) bekezdés]
- Az örökhagyónak meghatározott személy vagyoni részesítését jelentő rendelkezését **kétség esetén (kötelmi) hagyományrendelésnek kell tekinteni.** [Ptk. 7:33. § (4) bekezdés] (BH1997. 535.)
- A meghagyás kedvezményezettje **még hagyományosként sem felel az örökhagyó tartozásaiért**
- Teljesítése **bírósági úton kikényszeríthető:**
 - a meghagyás **kedvezményezettje** által
 - kedvezményezett hiányában **a végrendeleti végrehajtó és a hagyatékban részesülő személyek** követelhetik
- **KÖZÉRDEKŰ MEGHAGYÁS:**
 - olyan meghagyás, amelynek kedvezményezettje nem konkrét személy, hanem valamilyen csoport, közösség
 - teljesítését az illetékes hatóság is követelheti
 - pl. állítsanak templomot a telkén

A VÉGRENDELETI ÖRÖKLÉS SZABÁLYAINAK ALKALMAZÁSA A HAGYOMÁNYRA ÉS A MEGHAGYÁSRA

- **a hagyományra és a meghagyásra a végrendeleti öröklés szabályait kell megfelelően alkalmazni, így lehetőség van**
 - többes hagyományos és kedvezményezett nevezésre,
 - helyettes hagyományos és kedvezményezett nevezésre,
 - hagyomány és meghagyás visszautasítására.

A KÖTELESRÉS

- **A kötelesrész** lényegében az örökhagyó legszűkebb családi köre (*leszármazó, házastárs/bejegyzett élettárs és szülő*) számára **a törvényben biztosított minimum részesedés**² az örökhagyó vagyonából, feltéve, hogy a kötelesrészre jogosult az öröklés megnyílásakor *az örökhagyó törvényes örököse vagy végintézkedés hiányában az lenne.* (Ptk. 7:75. §)
- kötelmi igény
- részletes szabályait lásd. Kötelesrész 1. lecke

² a minimum részesedés elnevezés Vékás Lajos Professor Úr tollából származik

TANULMÁNYOZANDÓ GYAKORLAT:**BH1997. 535.****A kötelmi hagyomány kiadásánál vizsgálandó körülmények.**

A Ptk. 641. §-ának (2) bekezdése értelmében hagyományrendelés az is, ha az örökhagyó örökösét arra kötelezi, hogy a hagyományosnak vagyoni szolgáltatást teljesítsen.

A Ptk. 643. §-a pedig úgy rendelkezik, hogy a hagyományra a végrendeleti öröklés szabályait kell megfelelően alkalmazni.

Az adott esetben az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy végrendeleti örököse: az I. rendű alperes a reá hagyott ingatlanilletőség eladása esetén a vételár felét értékét megőrző vagyontárgyba fektetve nagykorúságuk elérésekor juttassa a felpereseknek.

Az örökhagyó tehát kötelmi hagyományt rendelt: a hagyomány tárgya a befolyó vételár fele összege, amely az örökség eladásakor esedékes. A Ptk. 645. §-a (2) bekezdésének a dologi hagyományra vonatkozó rendelkezései tehát nem irányadók.

A végintézkedésre vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazása folytán nincs akadálya annak sem, hogy az örökhagyó a kötelmi hagyomány hatályát tegye függővé akár felfüggesztő, akár bontó feltételtől.

Az általános szerződési feltételekre vonatkozó szabályokat: a Ptk. 228. és 229. §-át azonban a Ptk. 647. §-a szerinti eltérésekkel kell alkalmazni. Ehhez képest irányadó a Ptk. 229. §-ának a függő jogi helyzet fennállása alatt a felek magatartását korlátozó szabálya, amelyik tiltja az olyan magatartást, amely a feltétel bekövetkezése, illetőleg meghíúsulása esetére a másik fél jogát csorbítja vagy meghíúsítja.

Az adott esetben az örökhagyó a kötelmi hagyomány teljesítését két jövőbeni eseménytől: az I. rendű alperes által megörökölt ingatlanilletőség eladásától és a felperesek nagykorúságának elérésétől tette függővé.

Az I. rendű alperes azonban azzal, hogy a megörökölt ingatlanilletőséget ingyenesen a II. és III. rendű alpereseknek „engedte át” - azaz nekik ajándékozta -, az egyik feltételt meghíúsította: a hagyomány alapjául szolgáló ingatlanilletőség tulajdonjogának átruházása folytán rendelkezési joga megszűnt: nem jogosult az ingatlanilletőség eladására, a tulajdonosok által történő eladás esetén pedig nincs rendelkezési joga a vételár felett.

E feltétel meghíúsítása folytán tehát a feltételt bekövetkezettnek kell tekinteni; ehhez képest a felperesek nagykorúvá válásával a kötelmi hagyomány kiadása esedékessé vált.

Tévedtek tehát az eljáró bíróságok, amikor az ingatlan eladásához fűzött feltételre tekintettel a felperesi követelést idő előttinek tartották és ennek folytán az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, illetőleg a másodfokú bíróság a pert megszüntette.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Mikor beszélünk hagyományról?
2. Határolja el egymástól a dologi és a kötelmi hagyomány!
3. Jellemezze az előhagyományos felelősségét!
4. Ki kérheti a meghagyás kikényszerítését?
5. Mi a közérdekű meghagyás?

FELHASZNÁLT ÉS AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Vékás Lajos: Öröklés jog, Eötvös József Könyv- és Lapkiadó Bt., Budapest, 2014. II. rész
2. Vékás Lajos/Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2019 Hetedik könyv II. rész (Vékás Lajos)
3. Wellmann György (szerk.): Polgári jog. Az új Ptk. magyarázata I/VI. Bevezető és záró rendelkezések - Az ember mint jogalany - Öröklési jog, HVG-Orac, Budapest, 2014. Hetedik könyv, Második rész (Orosz Árpád)
4. Osztovits András (szerk.): A Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja, Budapest, Opten Kft., 2014. Második rész (Anka Tibor)
5. *A Polgári Törvénykönyv magyarázata, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomsszolgáltató Kft. Budapest, 2007., LIV. fejezet (Gellért György)*

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.
Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE